

کلاس‌های ارزشمندی

خانم توکلی

جلال آل احمد در «مدیر مدرسه» می‌گوید: «می‌دیدم که این مردان آینده، در این کلاس‌ها و امتحان‌ها آن قدر خواهند ترسید و مغزها و اعصابشان را آن قدر به وحشت خواهند انداخت که وقتی دیپلمه بشوند یا لیسانسه، اصلاً آدم نوع جدیدی خواهند شد؛ آدمی انباشته از وحشت! انبانی از ترس و دلهره... باید مدیر بود؛ یعنی کنار گود ایستاد و به این صف‌بندی هر روزه و هر ماهه معلم و شاگرد چشم دوخت تا دریافت که یک ورقه دیپلم یا لیسانس یعنی چه! یعنی تصدیق به این که صاحب این ورقه، دوازده سال یا پانزده سال تمام و سالی چهار بار یا ده بار در فشار ترس قرار گرفته و قدرت محرکش ترس است و ترس است و ترس است!»

و این مسئله‌ای است که قطعاً بسیاری از ما در دوران تحصیل تجربه‌اش کرده‌ایم. لحظاتی که به قول مدیر مدرسه، «خودمان را هم فراموش می‌کردیم، تا چه رسد به محفوظاتمان!» اما در مجتمع آموزشی توحید در استان قم، همه دست به دست هم داده‌اند تا دانش‌آموزانشان دیگر این لحظات دلهره‌آور را تجربه نکنند و به قول حجت‌الاسلام **رضا فرهادیان** مدیر مجتمع، «روح و جسم دانش‌آموزان در معرض تهدید و لرزش نباشد.» البته این به معنی حذف امتحان نیست، بلکه نمره‌ای در کار نیست و جای آن را نظر و توصیف دقیق معلم گرفته است؛ آن هم با خط خودش. چرا که به نظر این دست‌اندرکاران، نمره به تنها انگیزه دانش‌آموزان تبدیل شده است که به یادگیری سطحی و طوطی‌وار و از بین رفتن خلاقیت در آن‌ها می‌انجامد. روشی که آن‌ها در پیش گرفته‌اند، همان «ارزش‌یابی توصیفی» است که مدت‌هاست از تریبون‌های گوناگون نام آن شنیده می‌شود و چند سالی است که توحیدی‌ها تصمیم گرفته‌اند به جای حرف زدن، عمل کنند که به «عمل کار برآید، به سخن دانی نیست!»

گزارش پیش روی شما، حاصل گفت‌وگوی دو ساعته مجله رشد آموزش راهنمایی تحصیلی با مسئولان و معلمان این مجتمع آموزشی است.

مجموعه آموزشی توحید از سال ۱۳۶۹ فعالیت خود را در شهر قم آغاز کرده است. آنچه این مجتمع را از سایر مدارس مشابهنه متمایز می‌کند، روشی است که برای ارزش‌یابی در پیش گرفته‌اند. معلمان این‌جا با صرف انرژی و وقت بیشتر، به جای ارائه نمره، توصیفی دقیق از وضعیت درسی دانش‌آموز ارائه می‌دهند. حجت‌الاسلام رضا فرهادیان، مدیر مجتمع آموزشی توحید، درباره پی‌گیری این روش می‌گوید: «مجموعه توحید با این دیدگاه به وجود آمد که احساس می‌کردیم مدارس در برانگیختن و هدایت استعدادها و نیز نحوه برخورد و تربیت شخصیت دانش‌آموزان، پاسخگو نیستند. بنابراین، مطالعاتی را در زمینه نحوه تعامل با دانش‌آموزان و آموزش براساس تعلیم و تربیت اسلامی انجام دادیم. در این حین و براساس بازخوردهایی که از معلمان و دانش‌آموزان داشتیم، به این نتیجه رسیدیم که امتحان و ارزش‌یابی به صورت سنتی، مانع بسیار بزرگی در مقابل رشد استعداد دانش‌آموزان و مَحَلّ یادگیری آن‌هاست. در

سؤالات بارمبندی دارند و حتی بچه‌ها با توجه به میزان نمره‌ای که از هر سؤال گرفته‌اند، می‌توانند متوجه نمره خود بشوند، اما با روشی که ما در پیش گرفته‌ایم، دیگر بچه‌ها به نمره توجهی ندارند.

در نظام نمره‌ای، دانش‌آموزان فقط نمره را می‌بینند و بعد دیگر نگاهی به برگه خود نمی‌کنند تا بدانند نقطه ضعفشان چه بوده است. اما در ارزش‌یابی توصیفی، چون نمره‌ای در کار نیست، بچه‌ها تک‌تک سؤالات را یک بار دیگر مرور می‌کنند تا بدانند نقطه قوت و ضعفشان چه بوده است. در نتیجه به نوعی خودارزیابی می‌رسند. ضمن این‌که با نکات مثبتی که معلم مطرح می‌کند، دانش‌آموزان احساس صمیمیت و امنیت بیشتری در کنارش دارند. بنابراین، وقتی که معلم نقاط ضعف را بیان می‌کند نیز با حس انتقادپذیری بیشتری آن را می‌پذیرند و تلاش خود را بیشتر می‌کنند. چنان‌چه ما نمونه‌هایی داشتیم که دانش‌آموز با معدل شانزده هفده وارد نظام شده بود، اما با روحیه و انگیزه‌ای که معلمان به او دادند، توانست

حجت‌الاسلام فرهادیان

با معدل ۱۹، دوره راهنمایی را به اتمام برساند. در واقع در نظام نمره‌دهی، نهایت تلاش دانش‌آموزان در گرفتن نمره ۲۰ است، اما در نظام ارزش‌یابی توصیفی، نه‌ایندی مورد نظر نیست و همیشه مرحله بالاتری وجود دارد تا دانش‌آموز به تلاش بیشتر تشویق شود.»

در واقع می‌توان گفت، در مجتمع توحید، آن‌چه که کم‌رنگ شده، نمره است و با این‌که مسئولان مدرسه، بنابر ضرورت‌هایی باید نمره و کارنامه‌هایی با نمره مشخص هر درس را ارائه کنند، اما در نگاه دانش‌آموزان، آن‌چه اهمیت بیشتری دارد، کارنامه توصیفی است. کارنامه‌ای که در آن هر معلم، نکات قوت و ضعف هر دانش‌آموز را بیان می‌کند و ضمن آن، امیدواری‌هایی برای تلاش بیشتر و راهکارهایی برای برطرف کردن نقاط ضعف ارائه می‌دهد. البته دست‌اندرکاران مجموعه توحید، تا به این‌جا برسد، مراحل گوناگونی را سپری کرده‌اند. حسین نژاد در این باره گفت: «در ابتدای به کارگیری ارزش‌یابی توصیفی، به جای نمره از ملاک‌هایی چون

واقع نمره باعث می‌شود همواره بچه‌ها تحت فشار باشند، چرا که خانواده‌ها همواره آن‌ها را با دیگران مقایسه می‌کنند و توقع نمرات بالا دارند، غافل از این‌که هر کس توانی دارد و این مقایسه‌ها انگیزه را از دانش‌آموز سلب می‌کنند. ممکن است کسی که از بیرون نگاه کند، بگوید که ارزش‌یابی یکی از اجزای آموزش و پرورش است، ولی از نظر من جزئی بوده که به کل تبدیل شده و همه اهداف تعلیم و تربیت را تحت تأثیر خود قرار داده است. حتی گزارش‌هایی که وزارت خانه منتشر کرده نیز حاکی از آن است که افراد ترک تحصیلی یا حتی آن‌هایی که تحصیل می‌کنند، انگیزه‌ای برای علم‌آموزی نداشته و ندارند. در واقع وقتی در کلاسی چند نفر نمره‌های خوبی می‌گیرند، بقیه احساس ضعف و ناتوانی می‌کنند.»

او در ادامه گفت: «در حال حاضر هم ۱۰ نمره به امتحانات مستمر اختصاص یافته و روح و جسم دانش‌آموز به خاطر نمره، مرتب در معرض تهدید و لرزش است. تصور عمومی بر این است که این امتحانات گرفته می‌شود تا بچه‌ها درس بخوانند، در حالی که باید انگیزه خواندن و یادگیری درست باشد و باعث یادگیری عمیق شود. بنابراین، اگر کمی نقش نمره کم‌رنگ شود و به جای آن تعاملات و بازخوردهای مثبت معلم و دانش‌آموز قرار گیرد، انگیزه بچه‌ها هم بیشتر خواهد شد. با این تفاسیر، اگر قرار است تحولی در نظام آموزش و پرورش صورت گیرد، باید از نظام ارزش‌یابی شروع شود، چرا که همه نظام آموزش و پرورش تحت الشعاع ارزش‌یابی قرار گرفته است و با وجود این همه تغییر در کتاب‌های درسی، هنوز تحولی که باید اتفاق نیفتاده است.»

نمره کافی نیست

همه این‌ها باعث شده است مسئولان مجتمع توحید، روشی دیگر را پی بگیرند؛ چرا که نمره نمی‌تواند گویای همه ابعاد وجودی و استعدادها دانش‌آموزان باشد. حجت‌الاسلام فرهادیان درباره به کارگیری روش ارزش‌یابی توصیفی این‌گونه حکایت می‌کند: «برای به کارگیری این روش در مدرسه، مطالعات زیادی درباره نحوه ارزش‌یابی در کشورهای گوناگون انجام دادیم و شیوه‌های گوناگونی را با معلمان در میان گذاشتیم تا این‌که به ارزش‌یابی توصیفی رسیدیم. در این روش می‌توانیم افراد را با توجه به توانایی‌های خودشان بسنجیم، نه در مقایسه با دیگران.»

مدیر مجموعه توحید درباره آن‌چه در روش ارزش‌یابی لحاظ می‌شود، گفت: «این شیوه ارزش‌یابی سه شاخص اصلی دارد. یکی امیدواری است؛ به هر صورت، در ازای تلاش هر فرد، باید به او امید داد. دیگری بیان نقاط قوت و ضعف است. برخلاف نظام سنتی که بر بیان ضعف‌ها تکیه دارد، ما بر نقاط قوت بچه‌ها نیز تأکید داریم. سومین شاخص بیان راه‌حل است که معلم به صورت شفاهی و کتبی به دانش‌آموز ارائه می‌دهد و باعث هدایت او می‌شود. در واقع بازخوردهای مثبتی که معلم به دانش‌آموزان می‌دهد، موجب ایجاد انگیزه می‌شود؛ به این ترتیب، بچه‌ها احساس می‌کنند در قلب و دیده معلم جایی دارند.»

ارزش‌یابی توصیفی = خودارزیابی دانش‌آموز

سکینه حسین نژاد، مدیر مدرسه دخترانه راهنمایی مجتمع توحید است. او درباره نظامی که در این مجتمع پیاده می‌شود، گفت: «ما در برگه‌های امتحانی مان چیزی به اسم نمره نداریم. البته

ارزش‌یابی نمره‌ای نتوانسته است. برای مثال، در نظام نمره‌ای اگر دانش‌آموزی در کارنامه‌اش از درس ریاضی نمره ۱۸ گرفته باشد، معلوم نمی‌شود از کدام قسمت نمره نگرفته، اما در ارزش‌یابی توصیفی کاملاً مشخص است که دانش‌آموز در کدام قسمت مشکل دارد. کجا باید انرژی بیشتری صرف کند و نقاط قوتش چیست. در واقع، ارزش‌یابی توصیفی دانش‌آموزان را به فراشناخت می‌رساند.»

خانم فیض

در این کلاس‌ها چه خبر است؟

معلمان، سربازان خط مقدم آموزشی هستند. بنابراین بهتر از هر کس دیگری می‌توانند بگویند که کلاس‌هایی با روش ارزش‌یابی توصیفی، چه تفاوتی با دیگر کلاس‌ها دارند و در آن‌ها دقیقاً چه اتفاقی می‌افتد. **سعیده سعیدی**، معلم ریاضی دوره راهنمایی است که علاوه بر مجموعه توحید، در مدرسه‌ای با ارزش‌یابی براساس نمره نیز تدریس می‌کند. گرچه او در ابتدا نمره را عاملی برای مطالعه دانش‌آموزان و حذف آن را دلیلی برای بی‌انگیزگی آن‌ها می‌دانسته، اما به تدریج نظرش تغییر یافته است: «در ابتدای به‌کارگیری ارزش‌یابی توصیفی، فکر می‌کردم اگر نمره کنار برود، شاید دیگر دانش‌آموزان انگیزه‌ای برای مطالعه نداشته باشند و نهایت تلاش خود را به کار نگیرند. ولی حالا که مدت‌هاست با هر دو روش ارزش‌یابی تدریس می‌کنم، به این نتیجه رسیده‌ام که اگر ارزش‌یابی توصیفی با همه زمینه‌ها و جوانبش به کار گرفته شود، نظام بسیار خوبی است. منظور از زمینه‌ها این است که فرصت کافی باشد، معلم‌ها آموزش دیده باشند و با آگاهی از روش‌های فعال تدریس در کلاس حاضر شوند، دانش‌آموزان ترجیحاً در یک سطح باشند و مهم‌تر از همه این که دانش‌آموزان از ابتدای تحصیل تا انتها، با همین روش آموزش ببینند.»

این معلم درباره آن‌چه در این کلاس‌ها می‌گذرد گفت: «کلاسی که در آن روش ارزش‌یابی توصیفی پیاده می‌شود، روش‌های تدریس فعال را نیز می‌طلبد. یعنی معلم علاوه بر این که می‌خواهد اطلاعاتی را در اختیار دانش‌آموز قرار دهد، باید بستری را فراهم کند که خود دانش‌آموزان به مطلب برسند. این بسیار ارزشمند است؛ به خصوص برای خود بچه‌ها. این کلاس‌ها بسیار

«عالی»، «خوب» و «تیز به تلاش» و یا «بالتر از حد انتظار»، «در حد انتظار» و «پایین‌تر از حد انتظار» استفاده می‌کردیم. اما در عمل متوجه شدیم، بچه‌ها به جای آن که نظر معلم را با دقت بخوانند، در پی این هستند که در چه تعداد از درس‌ها مرتبه «بالتر از حد انتظار» یا «عالی» را کسب کرده‌اند. بنابراین، دقیقاً همان مقایسه‌هایی که در نظام نمره‌دهی وجود دارد، انجام می‌شد. بنابراین تصمیم گرفتیم روشمان را تغییر دهیم و معلمان توصیفات خود را با رعایت سه شاخصه «امیدبخشی»، «بیان نقاط قوت و ضعف» و «ارائه راهکار» تنظیم کنند تا بچه‌ها انگیزه بیشتری پیدا کنند. البته ما در مدرسه‌مان هم کارنامه توصیفی داریم و هم نمره‌ای تا اگر دانش‌آموزان خواستند به مدرسه دیگر بروند، به مشکل برخوردند. این مدیر در ادامه به نکته جالبی اشاره کرد: «الان که زمان امتحانات ترم اول است، معلمان پیش از آن که امتحانات تمام شود، کارنامه توصیفی خود از دانش‌آموزان را کامل می‌کنند. نمره‌ها هیچ

خانم سعیدی

تأثیری در گزارش توصیفی نخواهد داشت. هر چند هماهنگی بسیار نزدیکی با نتیجه امتحان مشاهده می‌شود، چرا که معلم‌ها طی مدتی که با دانش‌آموزان کار کرده‌اند، به تمام توانایی‌ها و نقاط ضعف آن‌ها آگاه شده‌اند. در کارنامه توصیفی نیز تلاش‌های آن‌ها طی سال تحصیلی مدنظر قرار می‌گیرد، نه فقط امتحان پایانی.»

فاطمه توکلی، مربی پرورشی این مجموعه در ادامه گفت: «من فکر می‌کنم تفاوت ارزش‌یابی سنتی با توصیفی در همین است. در ارزش‌یابی سنتی ورقه حرف اول و آخر را می‌زند. حتی در شیوه جدید که ۱۰ نمره به امتحانات مستمر اختصاص داده شده است، چرا که ممکن است دانش‌آموز سر امتحان تمرکز نداشته باشد (خصوصاً این موضوع برای دختران بیشتر پیش می‌آید) و نتواند امتحان را به خوبی پشت سر بگذارد. بر فرض این که دانش‌آموز نمره مستمر را به طور کامل گرفته باشد، آیا نمره ۱۰ لیاقت دانش‌آموزی است که سه ماه زحمت کشیده است؟»

اما در ارزش‌یابی توصیفی این‌گونه نیست و همه تلاش‌های بچه‌ها از ابتدای سال تحصیلی در نظر گرفته می‌شود؛ ضمن این که ارزش‌یابی توصیفی نتوانسته است به موضوعی پاسخ دهد که نظام

در نظام نمره‌ای، دانش‌آموزان فقط نمره را می‌بینند و بعد دیگر نگاهی به برگه خود نمی‌کنند تا بدانند نقطه ضعفشان چه بوده است. اما در ارزش‌یابی توصیفی، چون نمره‌ای در کار نیست، بچه‌ها تک‌تک سؤالات را یک بار دیگر مرور می‌کنند تا بدانند نقطه قوت و ضعفشان چه بوده است

با انرژی هستند و انرژی بیشتری هم از معلم می‌گیرند، چرا که همهٔ بچه‌ها بنا به استعدادهایشان در مورد مطلب اظهار نظر می‌کنند و معلم هم علاوه بر این که پیش زمینه‌ای را در ذهن دانش‌آموز ایجاد می‌کند، باید بر اوضاع کلاس نیز نظارت داشته باشد. مثلاً من در تدریس درس ریاضی، برای بچه‌ها پیش مطالعه تعیین کرده‌ام و همین باعث شد ذهن آن‌ها تحریک شود و با علاقهٔ بیشتری در مباحثات کلاس شرکت داشته باشند.

معلم در این کلاس‌ها علاوه بر این که وقت و انرژی بیشتری صرف می‌کند، باید دانش‌آموزان را از لحاظ رفتاری نیز بشناسد. به این منظور، من ارتباطم را با والدین بچه‌ها بیشتر کرده‌ام تا بتوانم هم شخصیت بچه‌ها را بشناسم و هم اگر مشکل خاصی دارند، از آن آگاه شوم. مثلاً برخی دانش‌آموزان از ریاضی می‌ترسند، یا

خانم حسین نژاد

بعضی‌ها پایهٔ ضعیفی دارند. این مسائل در ارتباط با خانوادهٔ بچه‌ها بهتر حل می‌شوند.»

در مدرسهٔ دخترانهٔ مجموعهٔ توحید در دورهٔ راهنمایی ۶۳ نفر تحصیل می‌کنند. بنابراین قاعدتاً کلاس‌ها کم جمعیت هستند و معلمان می‌توانند وقت و انرژی بیشتری را صرف کلاس و دانش‌آموزان کنند. اما آیا در کلاس‌هایی با جمعیت بیشتر نیز ارزش‌یابی توصیفی (که لازمه‌اش پویایی کلاس درس است) پاسخگو خواهد بود؟ سعیده سعیدی، در جواب این پرسش گفت: «اگر دانش‌آموزان با همین نظام درس خوانده و به آن عادت کرده باشند، مشکلی پیش نمی‌آید. به هر حال، در این روش بچه‌ها پویا هستند، ضمن این که می‌دانند اگر در کلاس آزادی بیشتری هست و از قوانین خشک و رسمی خبری نیست، باید از این آزادی در خدمت درس استفاده کرد. اما بچه‌هایی که با این نظام آشنایی ندارند، از این آزادی سوء استفاده می‌کنند و برای برگرداندن فضای کلاس به حالت اولیه، وقت و انرژی زیادی باید صرف شود.»

از مخالفت تا موافقت

معمولاً در برابر هر تغییری مقاومت‌هایی صورت می‌گیرد؛ چنان‌چه پذیرش گزارش توصیفی به جای نمره، برای والدین و خانواده‌ها مشکل بود. رضا فرهادیان در این باره نیز گفت: «زمانی که ما از ارزش‌یابی توصیفی به‌عنوان الگوی ارزش‌یابی استفاده کردیم، همه از جمله اولیا و حتی خود دانش‌آموزان، به نمره عادت داشتند. بنابراین طبیعی بود که در سال‌های نخست، با مشکلات زیادی روبه‌رو شویم. تا این که با جلسات متعدد، اولیا را توجیه کردیم که وقتی فرزندانشان تحت فشار روانی و مقایسه با دیگران قرار می‌گیرند، کمتر یاد می‌گیرند.

ادارهٔ آموزش و پرورش هم مرتباً نامه می‌فرستاد و مسئولان و بازرسان از مدرسه بازدید می‌کردند.

البته معلمان و مسئولان مجتمع هم مخالفت‌هایی کردند، اما بعد با دیدن نتایج مثبت این روش، متقاعد و علاقه‌مند شدند. حتی در این باره مقاله نوشتند. به هر حال، آن‌ها هم پی بردند که نمره معیار تمام قدی برای ارزش‌یابی نیست و فقط برخی دانسته‌های

دانش‌آموزان را ارزیابی می‌کند. در حالی که در ارزش‌یابی توصیفی، معلم نسبت به شاگردانش شناخت جامعی پیدا می‌کند و در نتیجه دربارهٔ عملکرد آن‌ها قضاوت بهتری خواهد داشت.»

رفاقت به جاری رقابت

شاید روش ارزش‌یابی توصیفی باید راه‌زادی را طی کند تا به تکامل برسد و گسترش یابد، اما تا همین حد هم باعث شده تا دانش‌آموزان مجتمع آموزشی توحید آرامشی را در مدرسه تجربه کنند که شاید دیگر هم‌سالانشان تجربه نکرده باشند. به قول حسین نژاد، در این مدرسه رقابت جای خود را به رفاقت داده است: «آرامشی که بچه‌ها دارند، باعث شده ارتباطشان با یکدیگر بهتر شود. دیگر از رقابت و گاه حسادت که در نظام نمره‌ای وجود دارد، خبری نیست و جای آن را کمک به هم‌کلاسی‌ها گرفته است. واقعاً رفاقت جای رقابت را گرفته است.»

ارزش‌یابی با نقطهٔ شروع تحول

حجت‌الاسلام رضا فرهادیان، جلسهٔ دو ساعته با دست‌اندرکاران مجتمع آموزشی را این‌گونه به پایان می‌رساند: «واقعیت این است

که نحوهٔ ارزش‌یابی مرسوم در نظام آموزش و پرورش، همهٔ ابعاد و اهداف تعلیم و تربیت را تحت شعاع خود قرار داده است.

ما با نظام پوسیدهٔ امتحاناتی که به وسیلهٔ نمره ارزش‌یابی می‌کند، شخصیت و استعداد دانش‌آموزان را هز می‌دهیم. چنان‌چه کودک ظرف دو سال زبان را می‌آموزد، اما دانش‌آموز ما طی ۱۲ سال نمی‌تواند زبان انگلیسی را بیاموزد. بنابراین اگر قرار است تحولی در آموزش و پرورش ایجاد شود، باید از ارزش‌یابی شروع شود و پس از آن شیوه‌های تدریس، نگاه معلم و کتاب‌های درسی تغییر کنند تا تحولی که مدنظر است، انجام گیرد.»

بسم الله الرحمن الرحیم

توسیفی

کارنامه توصیفی

باسم لایسان الاما سعی
 این کارنامه در روزهای خود را مناسجه کند و اگر کار نیک انجام داده است
 انم کتف (ع) می فرماید: مومن باید هر روز کارهای خود را مناسجه کند و اگر کار نیک انجام داده است
 از خداوند متعال ثوابی آن را بخواهد و او را بر موفقی که به دست آورده سپاس گوید

نام و نام خانوادگی: _____ پایه: _____ سال تحصیلی: ۸۵-۸۴

کارنامه علمی و عملی وی در کلاس می باشد.

وضعیت علمی: _____
 در این کارنامه از روش توصیفی - گزارش کتابی استادی و مربیان فرزند شماست که مبتنی بر مشاهده و
 آموختن دانش علمی و عملی وی در کلاس می باشد.

وضعیت نظافت و پرورش: _____
 در این کارنامه از روش توصیفی - گزارش کتابی استادی و مربیان فرزند شماست که مبتنی بر مشاهده و
 آموختن دانش علمی و عملی وی در کلاس می باشد.

وضعیت اجتماعی و فرهنگی: _____
 در این کارنامه از روش توصیفی - گزارش کتابی استادی و مربیان فرزند شماست که مبتنی بر مشاهده و
 آموختن دانش علمی و عملی وی در کلاس می باشد.

وضعیت ورزشی و تفریحی: _____
 در این کارنامه از روش توصیفی - گزارش کتابی استادی و مربیان فرزند شماست که مبتنی بر مشاهده و
 آموختن دانش علمی و عملی وی در کلاس می باشد.

وضعیت روحی و روانی: _____
 در این کارنامه از روش توصیفی - گزارش کتابی استادی و مربیان فرزند شماست که مبتنی بر مشاهده و
 آموختن دانش علمی و عملی وی در کلاس می باشد.

وضعیت هنری و خلاقیت: _____
 در این کارنامه از روش توصیفی - گزارش کتابی استادی و مربیان فرزند شماست که مبتنی بر مشاهده و
 آموختن دانش علمی و عملی وی در کلاس می باشد.

وضعیت سایر موارد: _____
 در این کارنامه از روش توصیفی - گزارش کتابی استادی و مربیان فرزند شماست که مبتنی بر مشاهده و
 آموختن دانش علمی و عملی وی در کلاس می باشد.

توجه: این کارنامه صرفاً جهت اطلاع و پیگیری است و نباید به عنوان معیار برای مقایسه با دیگران استفاده شود.

مهر و امضاء: _____
 تاریخ: _____